

Svarta, vita eller gråa får?

Den samtida debatten om lobbyism i Sverige

Lovisa Eriksson
Gustav Viberg

Abstract

Uppsatsen syftar kartlägga och analysera den samtida offentliga debatten om lobbyism i Sverige. Detta görs utifrån tre teorier om demokratiska idealtyper: Tunn, snabb och stark demokrati. Dessa används sedan som verktyg för att analysera debatten. Uppsatsen ämnar fylla ett tomrum i svensk forskning om lobbyism, då den forskning som tidigare gjorts inte direkt undersöker bortom maktens korridorer. Hur ser debatten egentligen ut? Är lobbyister onda, eller är de en naturlig del av en moderniserad beslutsprocess som gynnar alla? Det finns lika många åsikter i frågan, som det finns fiskar i havet. Genom studien hoppas vi bringa klarhet i debatten, och med det bidra till samtalet om lobbyism och dess roll i det demokratiska Sverige. Materialet hämtas från artiklar från dags- och kvällstidningar. Det visar sig att tvetydighet råder, och att frågan väcker känslor och tändar även eld på ideologisk ved. En sak står dock klart. De flesta artiklar i materialet förespråkar reglering. För nu handlar det om anpassning, då fenomenet lobbyism verkar vara här för att stanna.

Nyckelord: *lobbyism, demokrati, nätverk, ideal, debatt*

Antal ord: 8888

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.1.1	Från korporativism till lobbyism.....	1
1.1.2	Dagens lobbyister	2
1.2	Tidigare forskning	2
1.3	Syfte och frågeställning.....	2
1.4	Metod	3
1.5	Material	4
2	Teori	5
2.1	Centrala begrepp	5
2.1.1	Lobbyism.....	5
2.1.2	Demokrati.....	5
2.2	Premfors demokratiideal	6
2.2.1	Den tunna demokratin	6
2.2.2	Den snabba demokratin	7
2.2.3	Den starka demokratin	8
2.2.4	Sammanfattande tabeller	9
2.3	Nätverksdemokrati	10
2.3.1	O'Toole och vikten av nätverk.....	11
3	Resultat och analys	12
3.1	Strukturering av debatten	12
3.2	Exempel på kategorisering av artiklar.....	12
3.2.1	Tunn demokrati	12
3.2.2	Snabb demokrati.....	13
3.2.3	Stark demokrati	13
3.3	Kategorisering och analys av materialet	13
3.3.1	Skillnader mot tidigare forskning.....	14
3.3.2	Kategorisering	14
3.4	Demokratiideal	16
3.4.1	Tunn demokrati	16
3.4.2	Snabb demokrati.....	20
3.4.3	Stark demokrati	21
3.5	Nätverksdemokrati	22

4	Diskussion	24
5	Referenser	26
6	Bilagor	28

1 Inledning

Svensk politik och offentlig debatt har under lång tid präglats av korporativism och enskilda intresseorganisationer i monopolliknande ställningar. Under senare år har det skett ett skifte i klimatet. Detta i form av en övergång från korporativism till dualism, där allt fler lobbyorganisationer får komma till tals och ta plats i påverkansprocessen (Möller, 2012:1-2). Övergången från en starkt korporativistisk påverkansprocess, till dualism och sedermera omfattandet av lobbyism fick oss att fundera på hur debatten om lobbyism ser ut idag. Vilka värden präglar debatten, och hur påverkar synen på demokrati synen på lobbyism?

För att undersöka denna debatt om lobbyism, har vi samlat data och kategoriserat den samtida debatten om lobbyism, mellan åren 2012 och 2017. Detta har gjorts genom att läsa debattartiklar, ledare och inlägg i den offentliga debatten i dags- och kvällspress. Vi har sedan värderat materialet utifrån Premfors tre demokratiideal.

Uppsatsen ämnar undersöka och kartlägga debatten om lobbyism och vilka demokratiideal de olika idéerna om lobbyism tar avstamp i. Undersökningen grundar sig inte i om synen på lobbyism är en fråga om sakpolitiska ideal, alltså en vänster/höger- fråga, utan i en fråga om vilka värden lobbyism representerar och vilken syn på demokrati den faller in, eller inte faller in, under. Detta eftersom det inte finns någon tidigare forskning som kan användas och ge de nödvändiga verktygen att förstå hur den allmänna debatten om lobbyism förs och vilka idéer som ligger till grund för den.

Uppsatsen inleds med en kort bakgrund om övergången från korporativism till dualism och hur det har öppnat upp för lobbyism. Därefter beskrivs uppsatsens syfte, metodologin som ligger till grund för undersökningen och materialet som använts. Sedan redovisas teorin som använts, där själva grundvalarna i teorin utgörs av Premfors tre demokratiideal. Till sist sker en presentation av resultaten och en analys av dem, varvid en avslutande diskussion följer.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Från korporativism till lobbyism

Lobbyism har existerat i Sverige i närmare tvåhundra år och är ingen ny företeelse. Däremot har lobbyingen i det svenska systemet varit korporativistiskt, vilket har medfört att arbetsmarknadens parter och ett fåtal intresseorganisationer

fått en stark särställning jämte att påverka politiska beslut (Möller, 2012:1-2). I slutet av 1900-talet började det korporativistiska systemet försvinna. Korporativismen har ersatts av pluralism, och med den, lobbyism. Pluralismen har medfört att det inte längre är intresseorganisationer utvalda av politiker eller lagstiftning som avgör vilka som får delta i påverkansprocessen, utan det är idag organisationernas kassa, och viljan att spendera den, som bestämmer huruvida det är möjligt att delta eller inte (Bäck et al, 2015:56-57).

1.1.2 Dagens lobbyister

Till skillnad från under korporativismen, där särintresseorganisationer var utvalda att delta i beslutsprocessen (Bäck et al, 2015:56-57) är dagens lobbyister till stor del näringslivsorganisationer, företag och fackliga organisationer och söker direktkontakt med politiker i riksdagen (Möller, 2012:11), några exempel på lobbyister idag är Kreab, Rädda Barnen och LO . Den vanligaste formen av kontakt, mellan lobbyister och politiker idag, är personinbjudan. Andra kontaktförsök av lobbyister sker via mail och telefon (Möller, 2012:12). Kontakter med politiker och förmåga att veta i vilket del av beslutsprocessen som ett påverkansförsök ger starkast effekt (ibid).

1.2 Tidigare forskning

Tidigare forskning på området är bristfällig. Speciellt när det gäller att undersöka den allmänna debatten om lobbyism. Både Möller (2009) och Strömbäck (2011) har undersökt inställningen till lobbyism, men i Möllers fall undersöktes inställningen till lobbyism bland riksdagsledamöter. I Strömbäcks fall undersöktes statssekreterares inställning och inställningen hos de som är/var verksamma inom olika former av lobbyverksamhet. Den här uppsatsen skiljer sig och väljer att gå ytterligare ett steg från maktens centrum och fokusera på åsikterna och den allmänna debatten. Också vikten av nätverk och dess implikationer för en modern debatt och syn på lobbyism kommer att undersökas, och används som ett verktyg för att förstå var samtalet befinner sig men också vart det är på väg. Daniel Naurin har också undersökt lobbyism i boken "Den demokratiska lobbyisten" från 2001. Där ligger fokus på fenomenet lobbyism, snarare än debatten och åsikterna om lobbyism. Naurins analys är dock mer än ett decennium gammal och det är relevant att undersöka lobbyismen, och åsikterna om den, i en mer modern kontext. Uppsatsen ämnar bygga vidare på den forskning som har gjorts om lobbyism. Detta ger studien en inomvetenskaplig relevans.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att kartlägga argumentation och idéer som präglar en del av den förda nutida debatten om lobbyism, i Sverige. Hur lyder argumentationen, och vilka idéer ligger till grund för de uttryckta åsikterna? Detta med frågeställningen:

Vilka idéer präglar debatten om lobbyism, dess roll i samhället i Sverige idag och hur kan dessa förklaras?

1.4 Metod

Studien kommer basera sin analys på den offentliga debatten om lobbyism i Sverige, genom användandet av idealtyper. Idealtyper ska inte förstås som något empiriskt, utan som ett analysverktyg som designas för att bringa klarhet i den svårförstådda verkligheten. Weber menar att ordet ideal i detta sammanhang inte ska ses som normativt, utan att dess huvudsyfte just är att ge mening till verkligheten som ämnar att studeras (Premfors, 2000:22,25).

De tre idealtyper som kommer användas för att analysera debatten differentierar sig på den punkten från Webers klassiska analysverktyg. Istället för att idealtyperna konstrueras som en abstrakt modell, har Premfors med sina tre uppdelningar kring demokratisyner medvetet utgått från en normativ övertygelse. Således måste vi förstå Premfors idealtyper som normativa och konstruktivistiska. Helt abstrakta anser studien dem dock inte vara. Var och en av de tre idealen utgår från en tidigare etablerad och accepterad inledning av olika slags empiriska demokratimodeller. *“Den tunna demokratin”* spinner från den liberala demokratin, medan *“Den snabba demokratin”* och *“Den starka demokratin”* härleds ur den mer radikala demokratin där direktdemokrati är ett viktigt inslag. Där *“Den starka demokratin”* av författaren önskas att i förlängningen vara en blandning av både den liberala och den radikala demokratin (Premfors, 2000:22-24) (Nationalencyklopedin, 2017).

För att underlätta strukturen av debatten och göra det möjligt att utläsa de olika argumentationstyperna och påståendena, har Toulmins modell för att analysera och strukturera debatten använts. En modifierad version av modellen används, men strukturen med Premiss, Argument och Påstående utgör grunden (Boreus & Bergström, 2012:108-112, 122-127). I den modifierade modellen kodos premiss, argument och påstående för att underlätta möjligheten att se hela debatten, då detta inte är en direkt debatt där debattörer debatterar varandra, utan allmänt klagör sina åsikter och ståndpunkter. Den modifierade modellen valdes för att beskriva helheten, då Toulmins originalmodell tillhandahåller önskad fördjupning och används i t.ex. en interpellationsdebatt. Även om innebörden av Toulmins begrepp Argument, premiss och påstående skiljer sig lite från den modifierade modellen, har dessa behållits. Detta eftersom de utgör en bra grund för att klassificera åsikter (Boreus & Bergström, 2012:160).

1.5 Material

Materialet som analyseras är debattartiklar från dags- och kvällspress. Urvalet har framtagits genom sökning i mediearkiv. Begränsningen görs genom uteslutning av debatter utanför dags- och kvällspress till exempel: radioprogram, TV-program, podcasts och debatter i sociala medier etc. Vissa debattartiklar har tagits från magasin, detta för att dessa ofta är mer analytiska och mer djupgående. Det har lagts tid på att bredda antalet tidningar som debattartiklarna härrör från. Ämnet lobbyism har inte debatteras i någon högre grad, utan debatten är relativt liten. Dock fanns mer material att tillgå i de något mindre och lokala tidningarna än vad som först förväntades. Användningen av lokala tidningarna motiverats genom möjligheten till spridning över hela Sverige och därmed hitta åsikter från andra håll än de stockholmscentrerade dagstidningarna. Det finns vissa debattörer som märks ofta i debatten, och dessa debattörer framför ofta liknande påståenden. För att inte snedvridna materialet där dessa debattörer ges alltför stort utrymme så har vi valt att utesluta vissa artiklar som skulle kunna passat innanför begränsningen, just på den grund av att denna debattör redan är representerade. Exempel på detta är debattören och miljöpartisten Max Andersson.

Vissa artiklar har varit för svåra att kategorisera för att säkerställa intersubjektiviteten, något som skrivs om mer i studien, dessa är av naturlig följd inte representerade i sammanställningar av kategoriseringarna. De finns dock att tillgå i bilaga 1.

Det finns en risk för snedvridning av materialet då det tidigt kunde fastställas att en klar majoritet av artiklarna lätt kunde kategoriseras med en negativ inställning till lobbyism. Studien är medvetna om detta, och invändningen är en god sådan. Dock används inte antal argument för/mot som en grund för analysen, utan det är idéerna bakom som kommer vara i fokus. Det görs även tydligt vilka tidningar som har använts i bilaga 1.

Vidare används även två rapporter om den svenska lobbyismen rent empiriskt. Dessa används för att jämföra de påståenden som framkommer ur de olika demokratiidealerna med empirin och hur både de som lobbar, och blivit lobbade ser på fenomenet.

2 Teori

2.1 Centrala begrepp

2.1.1 Lobbyism

Möller definierar lobbyism som ”icke-institutionaliserade påverkansförsök gentemot offentliga makthavare” (Möller, 2009:2). Naurin gör en liknande definition: ”icke-institutionaliserade direkta kontakter med politiker eller tjänstemän, i syfte att påverka offentligt beslutsfattande” (Naurin, 2000:128). Rent praktiskt definierar Möller fenomenet som ”de situationer då du som ledamot blir kontaktad av exempelvis företag, kommuner eller organisationer, eller PR-konsulter som företräder sådana intressen” (Möller, 2009:4).

Christiansen och Rommetvedt utvecklar begreppet lobbyism och beskriver en beslutsprocess där det inte finns ett uppgjort system för involvering från exempelvis intresseorganisationer och all form av påverkan sker mer informellt (1999). Operationaliseringen blir således att den som inte kallar sig lobbyist också kan antas vara detta, så länge den bedriver en verksamhet riktad att påverka offentliga beslutsfattares beslut (Möller, 2009:4). Intresseorganisationer, fackföreningar, företag ingår i denna definition. Det är dock viktigt att skilja på opinionsbildning och lobbyism. Opinionsbildning kan ingå i lobbyverksamhet, samtidigt som varje opinionsbildare inte är en lobbyist.

2.1.2 Demokrati

Demokrati är ett svårdefinierat begrepp som används frekvent i de artiklar och debatter som ingår i materialet till denna studie. Det är tydligt att användandet av begreppet innebär mer än den politiska beslutskedjan och tillsättandet av maktpositioner (Bäck et. al, 2015:22). Ibland används det på detta sätt, men det behandlar också ett samhällsideal. Olika aktörer har olika demokratiideal, vilket betyder att ens uppfattning om ett hot inte nödvändigtvis uppfattas på samma sätt av en annan aktör. Med detta som bakgrund har vi valt att utgå från Rune Premfors tre olika demokrattyper, och efter dessa försöka dela upp de olika aktörernas idéer baserat på deras olika demokratiideal. Premfors presenterar tre olika demokrattyper:

Den tunna demokratin
Den snabba demokratin
Den starka demokratin

En operationalisering av begreppet demokrati anses inte nödvändigt i och med syftet för denna studie. Eftersom studien inte ämnar dela in materialet eller göra en bedömning huruvida de är mer eller mindre demokratiska, kommer inte en sådan operationalisering behövas. Därför kommer enbart operationaliseringen av Premfors demokratiideal att presenteras, och senare även utgå från i analysen.

2.2 Premfors demokratiideal

Varför de debattörer vi undersökt tycker som de gör är en svår fråga att besvara. De så pass olika utgångspunkterna som kan utläsas tyder dock på att det ligger olika värderingar i botten till denna fråga om lobbyism. För att kunna kategorisera och analysera de olika värderingarna används ett teoretiskt ramverk där demokratifrågan, eller mer riktigt demokratiidealet, sätts i centrum. Detta för att den största kritiken mot all form av lobbyism, även inkluderat ”networking” och ”governance” är just det hot som dessa sägs utgöra mot demokratin (Bäck et.al., 2015:57-59)(Frederickson et.al., 2012:56-59). Därav anses det, i uppsatsen, vara av största vikt att i denna fråga försöka utröna skillnader mellan debattörerna och med hjälp av de olika idealtyperna kunna dra skiljelinjer och därmed utröna en förklaringsmodell.

Premfors presenterar de tre olika demokratisyner som en del av sitt bidrag till forskningen om demokratins framtid i Sverige. En intressant målsättning i studiens sammanhang, då den nya formen av lobbyism just kan beskrivas som är en del i just denna utveckling. Premfors förespråkar ”den starka demokratin”, detta är studien medveten om. Dock ges en tydlig bild av de två andra idealen också, nog för att kunna se bortom de ibland nedsättande tonen som finns i förklaringen av övriga två demokratisyner (Premfors, 2000).

2.2.1 Den tunna demokratin

Den tunna demokratin ser sin största byggsten i den enskilda människan. Vidare antas denna enskilda människa existera även utanför ett socialt sammanhang. Egenintresset är av största vikt, men får inte omsättas till aktion på ett sådant sätt så att det skadar andra individers möjlighet till sitt egenintresse (Premfors, 2000:24). Klassiskt liberala grundvärderingar som vi kan känna igen redan i Hobbes(Premfors, 2000:25), trots att han inte förespråkade en demokratisk ordning. Med en demokratisk önskan om samhällsbygget ser den tunna demokraten ett obegränsat folk och en starkt begränsad stat. Det civila samhället

ses som en bättre genomförare och förverkligare av individens drömmar, än staten. Därför ska även det civila samhället avnjuta minimal reglering (ibid).

Det representativa styrelseskicket anses överlägset direktdemokratiska inslag, baserat på den stora massans ointresse eller oförmåga att se vad som skulle vara bäst för alla. De valda utav den stora massan anses däremot stå för den aggregativa preferenshantering, där de sammantagna preferensernas hos medborgarna styr staten. Därigenom åtnjuter den valda representanten, och i förlängningen också tjänstemannen ett stort individuellt svängrum. Eller så stort svängrummet nu kan vara i den starkt begränsade staten. I relation till detta accepteras även en hierarkisk ordning i systemet med de premisser som tidigare satts upp (ibid).

Detta applicerat på debatten om lobbyism borde betyda en positiv inställning till fenomenet, i vissa avseenden. Tron på representantmandaten och därmed det stora professionella svängrum som ges borde ha konsekvenser för möjligheten att lägga sig i hur denna representant väljer att tillskaffa sig information. Samtidigt kan man anta att där lobbyverksamheten oftast bedrivs (samhällsinsatser, näringslivet, fackföreningar etc.) egentligen borde ligga utanför statens ansvarsområde.

Den tunna demokratin kan också kunna argumentera för regleringar där öppenhet kring lobbyverksamheten kommer som en konsekvens. Vid val måste folket veta vad de röstar på, och därmed utöva sin demokratiska makt. Informationstillgängligheten måste därmed vara stark vid utövandet av lobbyism.

Tunn Hypotes 1) Den tunne demokraten är för lobbyism.

Tunn Hypotes 2) Den tunne demokraten argumenterar för mer öppenhet kring lobbyism.

2.2.2 Den snabba demokratin

I den snabba demokratin ses, i motsats till den tunna, kollektivet som den minsta byggstenen. Eller hellre två olika kollektiv, eliten och folket. Det lilla talet, mot den stora massan. Den snabba demokratin kan sägas vara den tunna demokratin motsats. Förutom varians på samma tema, demokrati, utgår de från vitt skilda föreställningar om vad den ska innehålla. Kollektivet sätts framför individen i den snabba demokratin, och därmed uppenbarar sig snabbt ett fokus på klassamhället. Eliten ställs mot folket, och folkets vilja är den enda rätta viljan. Eliten kommer klamra sig fast vid makten, och det är upp till folket att i detta scenario hävda sin rätt (Premfors, 2000:28-29,35).

I kontrast till den tunna demokratin premieras direktdemokrati. Den representativa demokratin kan i den snabba demokratin förklaras som ett nödvändigt ont. Det onda då att detta system gör att de folkvalda ofta skiljs för mycket från folket, och kan därmed inte längre förespråka dess vilja. Med detta i åtanke är det naturligt att ett mandat hos en folkvald inte är starkt. Det ska finnas klara möjligheter att till och med under en mandatperiod avlägsna en individ från dess maktposition, här ges ansvarsutkrävandet en betydande roll. Skiljt från

argumentet om att en folkvald förlorar koppling till folket finns där även argument som istället presenterar ett intresse för effektivitetens värden. Tjänstemannens kompetens bestäms av folket, och dess professionella svängrum är starkt begränsat. Det enda som ska göras är det folket säger får göras. Liksom hos den folkvalda politikerna är det även för tjänstemännen viktigt att inte tappa kopplingen med folket (Premfors, 2000:35-37).

Detta applicerat på debatten om lobbying borde betyda en negativ inställning till fenomenet lobbying i sin helhet. Detta kan ligga utanför det professionella svängrum som ges av folket. Dock kan det vara så att en viss förening eller företag driver folkets vilja och då kan det komma att vara så att lobbying i detta fall är att önska. Speciellt om denna idealvärld inte för tillfället är en verklighet. Argument som borde passa ihop med denna syn är det om särintressen kontra allmänintresse, samt ful/fin lobbyism. De borde argumentera för att lobbying företräder särintressen, och därmed utformas av eliten, eller att enbart viss lobbyism är önskvärd. Då den form av lobbyism som säger sig företräda folkets vilja mot eliten.

Snabb Hypotes 1) Den snabbe demokraten är mot lobbying.

Snabb Hypotes 2) Det finns viss lobbyism som är bra för folket.

Snabb Hypotes 3) Lobbyismen företräder endast de resursstarkas särintressen.

2.2.3 Den starka demokratin

Både den snabba och starka demokratin bottenar i den radikala demokratiidén. Det finns klara likheter mellan dessa två, och likheter kan även dras med den tunna demokratin. Det som skiljer sig är utgångspunkten. Som ovan skrivet baseras den tunna demokratin på antagandet om individens och dess egoistiska utgångspunkt, i det snabba kollektivet med klasskamp som utgångspunkt. Den starka demokratin bildar istället sin utgångspunkt och mål i interna värden, genom samtal och en pågående social process människor emellan (Premfors, 2000:30-35).

I den starka demokratin premieras "det eftertänksamma samtalet". Detta kan även ses i hur den politiska sfären bör organiseras. Som Premfors figur (2.2.4) nedan visar så baseras den starka demokratin på konsensus, i motsats mot de två andra demokratisynerna där konflikt mellan individen och staten eller eliten och folket skapar politiken. Närmare förklarar skapas politiken och dess vilja just i dessa eftertänksamma samtal, detta för att komma nära och tillfredsställa allmänintresset. Liknande idéer kan hittas i Rousseaus texter om "det allmänna bästa" och hur det uppnås (Rousseau, 1762).

Liksom i den tunna demokratin är frihet ett viktigt begrepp i den starka demokratin. "Den personliga friheten" presenteras som ett något paradoxalt förhållande mellan positiva och negativa rättigheter. För att säkerställa de positiva rättigheterna måste staten vara tillräckligt stor för att möjliggöra de egna målen, samtidigt får staten inte bli för stor så att de negativa rättigheterna på så sätt inskränks av staten (Premfors, 2000:30-35).

Precis som i den snabba demokratin är materiell och politisk jämlikhet viktigt även i den starka demokratin. Dock anses den personliga autonomi viktigare och en materiell jämlikhet kommer enligt den starka demokratin inte till genom konflikt, utan snarare konsensus. Här återkommer teorin till “det eftertänksamma samtalet” (Premfors, 2000:35).

Direktdemokratiska inslag är viktiga, dessa måste dock samordnas av samhället på sådant sätt att rum ges till samtal och eftertanke. Politiska frågor är svåra och antagande om att alla utifrån sitt eget partiska allmänintresse skulle veta vad som var bäst för alla är en illusion. Här har samhället ett ansvar att organisatoriskt få dessa samtal till stånd (Premfors, 2000:34).

Detta applicerat på debatten om lobbying borde betyda en delad inställning till fenomenet. Samtal där de partiska samhällsintresset blandas med andra och blir till allmänintresset är starkt betonat i den starka demokratin. Här borde intresseorganisationer vara av värde. Samtidigt kan det anses farligt att dessa organisationer genom påtryckningsverksamhet verkar i det tysta för att påverka representanter och förvaltning med ett särintresse. Därför borde den starka demokraten argumentera för reglering av lobbyism, för att likt den tunna demokraten värna öppenheten och transparens i politiken. Tilltron på möjligheten att uttröna den allmänna viljan borde också resultera i argument att lobbyism företräder särintressen och därmed motarbetar det allmänna intresset.

Stark Hypotes 1) Den starke demokraten har en delad inställning till lobbyism.

Stark Hypotes 2) Den starke demokraten argumenterar för reglering av lobbyism.

Stark Hypotes 3) Den starke demokraten argumenterar att lobbyism kan skada allmänintresset.

2.2.4 Sammanfattande tabeller

Premfors figur över de tre demokratisynerna

	<i>Tunn Demokrati</i>	<i>Snabb demokrati</i>	<i>Stark demokrati</i>
<i>Individ/kollektiv</i>	Vertikal individualism	Horisontell kollektivism	Horisontell individualism
<i>Konflikt/konsensus</i>	Konflikt	Konflikt	Konsensus
<i>Motiv för demokrati</i>	Individens frihet	Materiell och politisk jämlikhet	Personlig autonomi
<i>Preferenshantering</i>	Aggregativ	Strukturell	Integrativ
<i>Direktdemokratiska inslag</i>	Få eller inga	Många	Många
<i>Representanternas mandat</i>	Obundna	Bundna	Interaktiva
<i>Demokratis räckvidd</i>	Starkt begränsad	Människors objektiva intressen avgör	Personlig autonomi avgör

:35

Demokratisyner och syn på lobbyism, sammanfattning av förväntade resultat.

	<i>för</i>	<i>mot</i>
<i>Tunn</i>	*	
<i>Snabb</i>		*
<i>Stark</i>	*(?)	*(?)

Demokratisyner och förväntade påståenden utifrån 3x3x3 kategoriseringar.

<i>Demokratisyner/ Inställning till grundbegreppet lobbyism</i>	<i>Tunn</i>	<i>Snabb</i>	<i>Stark</i>
<i>För</i>	fin/ful och regleringar	“fin” lobbyism	reglering
<i>Mot</i>	?	allmännyttan kontra särintresse och “ful” lobbyism	allmännyttan kontra särintresse och regleringar

för förklaring av tabell, se tidigare avsnitt om hypoteser.

2.3 Nätverksdemokrati

Nätverksstyrningen är idag utbredd och den används i uppsatsen för att jämföra idéerna som framförs i debatten för att se varför dessa idéer skulle vara emot något som är en naturlig del av beslutsprocessen. Nätverksdemokratin ligger inte långt ifrån lobbyism, som enligt Naurins definition handlar om direktpåverkan genom informella processer (Naurin, 2000:128).

Nätverksdemokratin kan förklaras delvis genom termen ”governance” som skiljer sig från den representativa demokratin, då öppenheten inte gäller på samma sätt som förut. Det på grund av att andra aktörer än de representativa kommer med och kan påverka beslutsprocessen. Eftersom nätverken och relationerna baseras på förhandlingar uppstår ett demokratiskt insynsproblem (Bäck et al, 2015:58).

Sveriges förskjutning från “central styrning” till “interaktiv styrning” som beskrivs av Montin och Hedlund (2009) ger ytterligare upphov att använda denna nya form av demokrati som en av utgångspunkterna för analysen.

2.3.1 O'Toole och vikten av nätverk

Nätverk kommer här definieras efter Laurence O'Tooles definition i *"Treating networks seriously; Practical and research based agendas in public administration"* (1997:45). O'Toole menar att nätverk är strukturer av ömsesidigt beroende, som innehåller en mängd olika organisationer, där ingen är någons direkta undersåte i en hierarkisk ordning. Nätverken visar upp en form av stabilitet, men verkar utanför formella kontakter och sådant som rör den formella policyprocessen. Det som binder ihop nätverk kan vara allt från relationer inom organisationer till bytesrelationer och koalitioner med gemensamma intressen (O'Toole, 1997:45).

Behovet av mer nätverk i förvaltningen, men också vid beslutsfattande, kommer i uppsatsen att definieras efter Lawrence O'Tooles fem kategoriseringar varför nätverk behövs, dessa är:

1. Trixiga policyproblem ("Wicked problems"), kan förklaras som ett problem vars lösning är bra eller dålig, snarare än sann eller falsk (Rittel&Webber, 1972:168). Detta problem kräver samarbete från både yttre och inre aktörer. En ensam aktör kan inte lösa sådana problem och det behövs fler aktörer för en lösning att komma till stånd (O'Toole, 1997:46).
2. Påtryckningar för att minska staten, men behålla "outputen", leder till att icke-statliga aktörer behövs genom kontraktering. (O'Toole, 1997:46)
3. Byråkratin behöver vara uppmärksam på allmänhetens åsikter, och detta gör bäst genom att träffa representanter för dem, i.e. företag, fackliga organisationer etc. (O'Toole, 1997:46).
4. Nätverken behövs för att hantera indirekta effekter av policybeslut. (O'Toole, 1997:47).
5. Många mandat har flera lager och behöver träffa utomstående aktörer för att ta rätt beslut och vara helt uppdaterad. (O'Toole, 1997:47).

O'Tooles kategorisering härleds till argumenten för och mot lobbyism. Lobbyism kommer utifrån denna definition behövas för att gynna allmännyttan enligt punkt 5. I en nätverksdemokrati är behovet av utomstående påverkan stort och enligt O'Tooles kategoriseringar kommer det inte finnas någon skillnad mellan fin och ful lobbyism då påverkan är nyttig oavsett. Detta går att koppla till den tunna demokratin där de styrande förväntas vara kompetenta nog att skilja mellan bra och dåliga förslag (Premfors, 2000:24). Punkt tre kan kopplas till argument kring allmänintresse kontra särintresse. Genom att fånga in åsikter från olika håll så stimuleras det samtal som på sådant sätt kan leda fram till det allmänna intresset. Teorierna kan alltså kopplas ihop, det mest intressanta kan dock anses vara möjligheten att se lobbyister som "nätverkare".

3 Resultat och analys

Teorierna ger oss tydliga indikationer på vad artikelförfattarna borde uttrycka för åsikter. Nu är det dags att testa idealtyperna mot det material som getts.

3.1 Strukturering av debatten

Struktureringen av debatten har gått till så att åsikter, debattartiklar, ledare och andra inlägg i den offentliga debatten har struktureras först efter vilket demokratiideal som de passar bäst in i. Sedan har budskapet, huruvida författaren av materialet att döma är positiv, negativ eller har en delad åsikt angående lobbyism, bestämts. Därefter har påståendet i artikeln bestämts och kategoriserats. Antingen så argumenteras för en fin eller ful lobbyism, där författaren gör skillnad på vem som lobbar, eller vad som lobbas för. Eller om lobbyism är en motsättning mellan allmännyttan och egenintresse, där författaren antingen ser lobbyism som ett problem då den företräder särintressen, eller positivt då den ger allmänheten chansen att påverka, i form av särskilda intressegrupper. Det sista påståendet är huruvida lobbying bör regleras, oftast följer detta av en inställning till lobbyism som varken är positiv eller negativ. Lobbying ses inte som något ont av naturen, men bristen på öppenhet eller andra problem som inte är förenliga med författarens uppfattade demokratisyn, medför svårigheter i synen på lobbyism (strukturerad tabell, se bilaga 1.1).

Efter genomläsning av debattartiklarna har dessa kategoriserats in i tre olika kategorier.

Argument: för/mot lobbyism.

Premiss: Inom vilken demokratisyn passar skribenten?

Påstående: Vad vill skribenten med lobbyism?

3.2 Exempel på kategorisering av artiklar

3.2.1 Tunn demokrati

När artiklar delats in under demokratiidealet "tunn demokrati" har uttryck för önskan om mindre involvering av politiker på vissa områden framhållits som en ledande faktor. Alla uttryck om en mindre stat, där mer makt ges till civilsamhället eller företag har även kunnat kategoriseras in under detta demokratiideal. Detta citat visar på just ett sådant uttryck där politiskt engagemang i företagsbranschen anses direkt skadligt:

"När alltför många beslut ligger i politikernas händer och riskerar att radikalt förändra förutsättningarna för de företag som verkar i en bransch uppstår problem." (Lars Göran Johansson, Aftonbladet debatt, 2014:4).

3.2.2 Snabb demokrati

Den tydligaste indikatorn på "snabb demokrati" är huruvida artikelförfattaren uttryckt tankar och idéer som behandlar motsättning mellan eliten och folket. Skillnaden mellan detta och verka för allmänintresset, som mer känns igen hos den starka demokraten, är premissen att folket i denna motsättning alltid har rätt. Citatet under ger tydliga indikationer på just denna motsättning och har därför kategoriserats inom ramarna för snabb demokrati:

"Ekonomiska resurser och systematisk lobbyism är på väg att övertrumfa det människor faktiskt tycker." (Ingvar Persson, Aftonbladet ledare, 2017).

Här har alltså den resursstarka lobbygruppen förtryckt folkets egentliga mening och därmed har eliten vunnit över folket. Ett tydligt motstånd mot lobbyism kan här också urskiljas, samt påståenden kring särintresset som vann över allmänintresset. Det är också så artikeln delats in i resterande kategorier.

3.2.3 Stark demokrati

Värden som lett till kategorisering av artiklar till "stark demokrati" är exempelvis en tilltro till allmänviljan, jämlikhet, positiva rättigheter och ett samtalsinriktad politiskt styrning av samhället. Nedanstående citat uppvisar idéer kring ett samhällskontrakt där jämlikhet premieras, och där samspelet mellan folkvalda och väljarna ställs i centrum. Lobbyism bäddar för jämlikhet och särintressets utökade betydelse i ett modernt samhälle, alltså mot lobbyism i sin helhet med premiss allmänintresse kontra särintresse.

"Vi har under lång tid av socialdemokratisk värdedominans utformat ett samhällskontrakt där plikten och rättigheterna balanserats av humanism, rättvisa och jämlikhet. I en väl fungerande demokrati bör denna utformning av samhället ha goda förutsättningar att utvecklas i samspel mellan väljare och folkvalda." (Marklund, Persson, Folkbladet debatt, 2017:3).

3.3 Kategorisering och analys av materialet

3.3.1 Skillnader mot tidigare forskning

Som tidigare nämnt är forskningen av lobbyism, och inte minst forskningen av opinionen bakom den, skral. Den största skillnaden mellan tidigare forskning på området och denna studie är vilket objekt som stått i centrum. Bortsett från opinionsundersökningar har inte en modern studie över folkopinionen genomförts. En mindre argumentationsanalys har gjorts av Naurin 2001. De andra rapporterna och studierna har utgått från makthavarna, detta naturligt så de ämnat undersöka hur lobbyismen i Sverige ser ut idag, inte vad opinionen säger. Idéerna som i dessa studier framkommer anser studien därför inte kan jämföras med resultat som denna studie gett. Detta då främst på grund av just objektet i centrum. Det är rimligt att anta att de individer som själva befunnit sig i sammanhang där lobbyister är en naturlig del av arbetet inte kommer dela samma aversion inför fenomenet än de som ser det på avstånd och därmed inte helt kan förstå. Strömbäck menar att de utanför politiken blivit påverkade av exempelvis populärkultur. Han tar upp TV-serien "Vita huset" som exempel (Strömbäck, 2011:10). En lite mer modern likhet skulle kunna vara amerikanska versionen av "House of Cards".

I dessa serier målas en svart bild upp av hur det politiska systemet fungerar. En bild som illustrerar lättpåverkade och korrupta politiker som följer minsta vink. Tjänster och gentjänster är högsta valutan. Makthavarna som undersökts i tidigare forskning ger en helt annan bild, som kommer redogöras för nedan. Det kan anses lite förminskande av Strömbäck att anta att folkopinionen enbart baseras på populärkultur, något som resultaten från studien dock klagör är att makthavarna har en mer positiv inställning till lobbying än vad som kan ses i opinionen. Detta är den största skillnaden mellan denna studie och tidigare forskning, och det också här studien vill utveckla forskningen med ett annorlunda perspektiv på lobbyismen i Sverige.

3.3.2 Kategorisering

Vid kategoriseringen av artiklarna har ingen konsekvensindelning genomförts. Alltså om en artikel till en början ansetts företräda ett starkt demokratiideal, har detta inte vid kategorisering av premiss tagits i beaktande. Detta leder till att en mer rättvis analys där idealtypen ställs mot empirin kunnat göras. Vissa reservationer måste redovisas. Vissa artiklar har visat sig svåra att kategorisera, som det kan väntas när en idealtyp ställs inför empiriskt material. För att föregå felkategoriseringar har tydliga värden ställts upp och en tydlig operationalisering av begreppen gjorts. Valet av idealtyp som analysinstrument ämnar att bredda debatten bort från rent realpolitiska argument där en tydlig höger/vänster-skala kan användas. Analysen vill bredda för att även kunna se till artikelförfattarens mål. Hur vill de att det ska se ut och hur vill de komma dit? Detta anses mer intressant i en debatt om hur framtidens beslutsprocess kan komma att se ut, snarare än en begränsning över hur läget är idag.

Tabell 1.1 Förklaring av utgångspunkter för analys

premiss/påstående	<i>Fin/ful</i>	<i>Allmänintresse kontra särintresse</i>	<i>Regleringar</i>
<i>För</i>	1	2	3
<i>Mot</i>	4	5	6
<i>Båda</i>	7	8	9

1. Om argumentet är **för** och premissen är **fin/ful** har debattören argumenterat för en den typ av lobbyism som enligt dennes demokratiideal uppfattas som fin och mot den som uppfattas som ful.

2. Om **för** och **allmänintresse vs särintresse**: För lobbyism med anledning av allmänhetens möjlighet till inflytande.

3. Om **för** och **regleringar**, är debattören för lobbyism men vill se en förändring till mer öppenhet.

1+2+3..Om **för** och ett eller flera argument gäller ovanstående.

4. Om **mot** och **fin/ful**, debattören är mot den lobbyism som enligt dennes demokratiideal är ful, och för den som är fin.

5. Om **mot** och **särintresse vs allmännytta**, debattören är odelat mot lobbyism. Enligt dennes demokratisyn företräder lobbyism särintressen som aldrig kan gynna allmänheten.

6. Om **mot** och **regleringar**, debattören är mot dagens lobbyism och menar att bristen på öppenhet gynnar korruption och lobbyism i dess nuvarande form bör förbjudas.

4+5+6. Om **mot** och ett eller flera argument gäller ovanstående i kombination.

7. Om **båda** och **fin/ful**, är debattören osäker på lobbyism som funktion i samhället, men är för en viss typ av lobbyism som den anser vara fin.

8. Om **båda** och **särintresse vs allmännytta** är debattören osäker på lobbyism men för lobbyism som påverkar allmänheten positivt och negativt inställd till lobbyism som ger särintressen stark påverkan i beslut.

9. Om **båda** och **regleringar** är debattören osäker på lobbyism men positivt inställd till lobbyism som är präglad av öppenhet och klarhet. Negativt inställd till lobbyism som präglas av sekretess.

7+8+9. Om **båda** och flera gäller ovanstående i kombination.

3.4 Demokratiideal

I analysen kommer de indelningar som gjorts i teoriavsnittet jämföras med de indelningar som redogjorts för i resultatavsnittet. Passar de ihop? Om inte, vad kan ligga bakom detta? All data har kategoriserats och analyserats i statistikprogrammet STATA och har sedan gjorts om till tabeller för hand. Det totala antalet i de olika tabellerna skiljer sig, eftersom STATA sorterat bort de artiklar som varit svårbedömda och saknar antingen premiss, argument eller påstående. Detta antas inte utgöra något problem, utan medför en högre grad av tydlighet då endast fullständigt kategoriserade artiklar ingår i det slutgiltiga materialet. Vilket leder till en konkret uppfattning av hela debatten.

3.4.1 Tunn demokrati

Enligt Premfors tunna demokratiideal bör det material som kategoriserats som "tunn" förespråka lobbyism. Detta bör göras på grundvalarna att individuell frihet och möjligheten att påverka beslutsfattarna ska göras möjligt för varje individ, samt på grund av det breda professionella svängrum som ges mandatinnehavaren. Lobbying anses här vara en form av uttryck för individuella åsikter, om än i kollektiv form. Vidare bör argumentationen ledas av en syn på lobbyismen som något som gynnar allmännyttan. Den tunna demokratisynen bör leda till en odelad positiv inställning till lobbyism, där argumentationen härleds till individuell nytta genom att individer i grupp kan påverka via lobbyism.

Som vi ser i tabell 1.1.1 och 1.1.2 så är inte den tunna demokratisynen förbehållen en odelat positiv syn på lobbyism. Endast 3 av 12 (se tabell 1.1.1) av materialet är odelat positiva till lobbyism. Detta stämmer inte överens med teorin om att de som kategoriseras som tunna demokrater bör vara positivt inställda till lobbyism. Istället är det ingen tydlig markering för eller mot lobbyism, utan de går in under kategoriseringen "båda". Det går inte att påstå ett samband mellan dem som klassats som "tunna demokrater" och en positiv syn på lobbyism. Det påstående som främst argumenteras för av de artiklar som kategoriserats under premissen "tunn demokrati" är regleringar, och då främst mer öppenhet. Spridning över de andra två påståenden kan också finnas.

Tabell 1.1.1

Argument/ Påstående	För	Mot	Båda	Total:
“Fin/Ful”	2	1	4	7
Särintresse kontra Allmänintresse	2	22	1	25
Regleringar	5	4	8	17
“Fin/Ful” och Särintresse kontra Allmänintresse	1	11	0	12
“Fin/Ful” och Regleringar	1	0	1	2
Särintresse kontra Allmänintresse och Regleringar	0	3	0	3
Total:	11	41	14	66

Tabell 1.1.1 visar hur fördelningen av argumenten ser ut mellan argument och påståenden ser ut. “För”, “Mot” och “Båda” är staplade på den övre, vågräta, raden och påståendena “Fin/Ful”, “Särintresse vs allmänintresse”, “Regleringar”, och kombinationerna av dessa, på den vänstra lodräta raden. Varje argument och påstående matchas sedan och utfallet blir en uppdelning av hur många “Fin/Ful”-påståenden som går in under varje “För”, “Mot” Och “Båda”-argument och så vidare.

Tabellen används för analys av vilka påståenden som använts i relation till grundargumentet för eller mot lobbyism.

Tabell 1.1.2

Argument/ Premiss	För	Mot	Båda	Total:
Tunn	3	2	7	12
Snabb	7	18	6	31
Stark	1	24	2	27
Total:	11	44	15	70

Tabell 1.1.2 Visar kategoriseringen av för, mot och båda- argument och vilken premiss, alltså vilken av demokratisynerna som dessa argument ingår i. Där “För”, “Mot” och “Båda” på den övre vågräta raden och Demokratisynerna på den vänstra lodräta raden. Utfallet blir här hur många av för- argumenten som kategoriseras som tunna, snabba och starka- demokratiargument. Samma sak gäller “Mot” och “Båda”. Utifrån de hypoteser som ställts upp kommer tabellen användas för analys om deras empiriska giltighet. Fanns det artiklar som kategoriserats där teorin ansåg att de inte borde ha kategoriserats?

Tabell 1.1.3

Premiss/ Påstående	<i>Tunn</i>	<i>Snabb</i>	<i>Stark</i>	Total:
“Fin/Ful”	2	1	3	6
Särintresse vs Allmänintresse	2	14	9	25
Regleringar	3	11	3	17
“Fin/Ful” och Särintresse vs Allmänintresse	2	2	8	12
“Fin/Ful” och Regleringar	0	1	0	1
Särintresse vs Allmänintresse och Regleringar	0	1	2	3
Total:	9	30	25	64

I Tabell 1.1.3 Finns demokratiidealen på den övre vågräta raden och påståendena på den vänstra lodräta raden. Kategoriseringen är gjord så att antalet som har ett påstående om lobbyismen som fin eller ful och klassificeras som tunna demokrater så är det två stycken ur materialet som hamnar där. Detsamma gäller för snabba och starka demokrater respektive alla påståenden. De två nedre påståendena visar på artiklar som kunnat kategoriseras in i två olika påståenden. Artikeln innehöll helt enkelt mer än en problemformulering eller lösning. Tabellen säger inte huruvida argumenten är för eller mot lobbyism. Denna tabell kommer användas för att empiriskt testa hypoteserna som ställts upp.

Bristen på antal artiklar som kategoriseras i den tunna demokratisynen gör dock att de slutsatser som dras kan anses svaga. Ett bredare utbud av artiklar som kan anses företräda denna demokratisyn skulle självklart vart önskvärt. Bristen kan dock säga något om hur pass mycket just den tunna demokratin är representerad ute bland opinionsbildningen. Av någon anledning saknas de i alla fall i debatten om lobbyism, alternativt inte förs i de forum som studien undersökt. Målet studien har, att kartlägga debatten, kan därmed inte anses ta skada av denna brist. Eftersom ett ideal diskuteras kan de påståenden som tas upp dock passa in i teorin, om de problem som tas upp skulle kunna lösas och därmed leda till ett mer “fritt” samhälle. Exempel är fin/ful lobbyism, då tilltron till mandatet som ges av den tunna demokraten kanske inte finns där idag. Då kan det finnas en rädsla för svaga personer som innehar mandatet, och därmed att de kan påverkas i alltför hög grad av “fula lobbyister”.

Generellt sett skiljer sig politikers, politiska tjänstemäns och verksamma inom lobbyings åsikter om lobbyism från den allmänna synen på lobbyism. Strömbäck (2011) visar i sin rapport att den generella uppfattningen bland de som faktiskt påverkas av lobbyism är positiv. Samtidigt diskuteras reglering, där mer öppenhet anses vara målet (Strömbäck, 2011:19-22). Detta mönster går att se i

undersökningen som gjorts i samband med denna uppsats. Där de som är för lobbyism eller har en delad inställning kan kategoriseras till påståendet "regleringar". Detta i form av mer transparens inom lobbyismen. (se tabell 1.1.5)

Vi ser också att materialet inte stämmer överens med hypotes 1 för den tunna demokratin. Den tunna demokratin är inte alltid för lobbyism och det är en övervägande del som för resonemang om lobbyism och problematiserar snarare än argumenterar för lobbyism som något odelat bra.

Tabell 1.1.5

Premiss/ Argument	<i>För</i>	<i>Mot</i>	<i>Båda</i>	Total:
<i>Tunn</i>	Regleringar=1, ("Fin/Ful och Särintresse vs allmännyttan)=1 (summa=2)	Särintresse vs allmännyttan=1, (fin/ful och Särintresse vs allmännyttan)=1 (summa=2)	Regleringar=2, Särintresse vs allmännyttan=1, Fin/Ful=2 (summa=5)	9
<i>Snabb</i>	Särintresse vs allmännyttan=2, Regleringar=4 (summa=6)	(Fin/Ful och Särintressen vs allmännyttan)=2, Särintresse vs allmännyttan=12, (särintresse vs allmännyttan och regleringar)=1, Regleringar=2 (summa=17)	Regleringar=5, (Fin/Ful och Regleringar)=1 (summa=6)	29
<i>Stark</i>	Fin vs Ful=1 (summa=1)	Fin vs Ful=1, (Fin/Ful och Särintressen vs allmännyttan)=8, Särintresse vs allmännyttan=9, Regleringar=2 (summa=20)	Fin/Ful=1, Regleringar=1 (summa=2)	23
Total:	9	39	13	61

Tabell 1.1.5 Visar det slutgiltiga sambandet mellan premiss, argument och påstående. På den övre vågräta raden finns premisserna "För", "Mot" och "Båda". I den lodräta kolumnen finns de olika demokratisynerna. Sedan har kategoriseringen strukturen "delsumma av de olika påståendena", till exempel om vågrät rad är "tunn" och lodrät kolumn är "för" och rutan i tabellen säger "allmänintresse kontra särintresse=1", innebär det att en artikel har argumenterat för lobbyism, skribenten uppfattas som tunn demokrat och åsikten för lobbyism är att lobbyism är det allmänna intresset till lags, då den möjliggör människor att påverka politiken.

Här ger materialet starkare stöd till hypotes 2, där resonemanget om en lobbyism med mer öppenhet och insyn är vanligt förekommande. Hypotesen stärks dock inte helt då det förekommer en viss spridning i resultaten, och argumenten som

framförs varierar, från regleringar för mer öppenhet, till en fråga om att lobbyism stärker det allmännas röst i politiken.

3.4.2 Snabb demokrati

Den snabba demokratin förutsätter en kamp mellan eliten och resten av folket. Med denna demokratisyn bör alltså grundsynen på lobbyism vara negativ. Från materialet framkommer en tydlig majoritet av materialet som följer en negativ syn på lobbyism. Dock ser vi att denna negativa syn kan frångås om lobbyingen anses vara "fin", och med det menas att lobbyismen företräder åsikter som ligger i linje med författaren av materialets åsikter. Det går också att utläsa en tydlig majoritet av åsikter som anser att lobbying är något som endast de rika har råd med och endast gynnar särintressen, och är därför mot lobbying.

En andra åsikt som är mindre vanligt förekommande är diskrepansen mellan "fin" och "ful" lobbyism. Där de snabba demokraterna i vissa fall hävdar att lobbyism är något bra, trots den negativa grundinställningen, eftersom den lobbyorganisation som åsyftas förordar något som skribenten anser vara bra. Detta görs vanligen i kombination med att hänvisa till det allmännas vinning (se tabell 1.1.5).

Det går alltså att påstå att en majoritet av dem som är klassificerade som snabba demokrater anser att lobbying är något dåligt. Vanligast är argumentet att lobbyism påverkar allmänhetens möjligheter att påverka politiker eller göra sig hörda, eftersom lobbyism är reserverat dem som har störst kapital. Den andra ledande invändningen mot lobbyism från de snabba demokraternas sida är att lobbyismen borde regleras. Med regleringar menar dem att den borde regleras så pass hårt att den i praktiken förbjuds, eller görs omöjlig att bedriva den genom att kräva omfattande processer för att kontakta maktutövare.

Rent empiriskt finns inte synen att en direktkontakt med politiker eller tjänstemän leder till en reell påverkansmöjlighet (Strömbäck, 2011:13). Denna syn representeras dock hos den snabba demokraten, detta kan hittas i de artiklar som först kategoriserats in i argumentet "snabb demokrati", premissen "mot" och påståendet "särintressen kontra allmänintresse". Här yttrar sig ofta åsikten att det bara är de resursstarka, alltså "eliten" som har möjlighet till detta tillträde, och att de till sin följd leder till en ojämn påverkansmöjlighet. De resursstarka grupperna kommer vanligtvis från näringslivet, och där visar även empirin att just denna grupp ofta har dålig framgång i sina påverkansförsök. Detta för att de inte förstår processen, eller har förståelse för hur en politiker jobbar och tar till sig olika samhällsproblem (Strömbäck, 2011:14-15). De intervjuade i Strömbäcks undersökning verkar se en större påverkansmöjlighet genom medier och opinionsbildning, något de flesta har tillgång till. Att medierna styrs av en elit är självklart något den snabba demokraten här kan falla tillbaka på.

Att det nuvarande samhället inte lever upp till de ideal som levereras i den snabba demokratin gör sig tydligt genom Strömbäcks rapport. De intervjuade hävdar lobbyismens viktiga roll i beredningsarbetet inom politiken och

förvaltningen. Där presenteras ett synsätt som går ut på att opinionen ofta kan ha fel, och att det är upp till politikerna att ta de beslut som behövs, och därigenom gör sig lobbyisters perspektiv viktiga. Detta går emot den tunna demokratens uppfattning om folkets makt mellan val. I de analyserade artiklarna förekommer dessa funderingar relativt frekvent, inte minst vid påståenden om fin och ful lobbyism. Detta borde även stärka motståndet till lobbyism, något som inte enbart visar sig vara fallet.

Hypotes 1 gällande snabb demokrati kan styrkas. Den snabbe demokraten är generellt sett mot lobbying. De underliggande argumenten mot lobbyism som visar sig vara vanligast styrker också hypotes 2, då många argumenterar för en "fin" lobbyism som passar värderingarna som skribenten/skribenterna erhåller. Hypotes 3 kan också styrkas då en majoritet av motargumenten, 12 av 17, ställer lobbyism som något som företräder särintressen på det allmännas bekostnad.

3.4.3 Stark demokrati

Det starka demokratiidealet förordar en tudelad syn på lobbyism, där argumenten, enligt teorin, kan vara både för och emot. Eftersom detta kan leda till ett samtal som gynnar allmänintresset. Resultaten visar dock något annat, 24 av 27 kategoriserade argument är mot lobbyism. Endast ett kategoriserat argument är för lobbyism och två argument är både för och mot. Det här går mot teorin om det starka demokratiidealet som en tvådelad syn på lobbyism.

Det finns en stor spridning i resultaten om varför de starka demokraterna är mot lobbying. Åtta stycken argument mot lobbyism är av fler än en anledning. Där kombinationen är synen på lobbyism som något fint eller fult beroende på avsändare och argumentet att lobbyism är något som gynnar särintressen och förvanskar allmänintressen (se appendix). Ett argument är för lobbyism och två är klassade som både för och mot. Resten är enbart mot lobbyism. De som är för argumenterar för att det skulle gynna allmänintresset och att det finns fin lobbyism som kommer från det allmännas ståndpunkt.

Rent empiriskt ser vi att vår teori om att en stark demokrat skulle kunna vara både för och mot lobbyism håller. Detta trots att resultaten visar att nästan alla analyserade argument är mot lobbyism. Dels för att den starka demokraten kan antas vara mer mot lobbyism än för. Men också för att synen på lobbyism tenderar att ses genom filtret allmänintresse kontra särintresse. Där lobbyismen är, som visats tidigare, starkt förknippad med privata företags påverkan på offentliga makthavare och tjänstemän. Vilket leder till att de få fall där lobbying ses som något positivt och de bakomliggande argumenten är att den faktiskt, i vissa fall där det är tal om så kallad fin lobbyism, kan ses som något som gynnar allmänheten. Det här är grunden för den starka demokratin och de som har den som sin idealtyp. Att det som leder till ökat deltagande från allmänheten anses vara bra och det som leder åt andra hållet anses vara dåligt. Därför kan det inte antas vara särskilt underligt att majoriteten av de debattörer som klassats som starka demokrater är mot lobbyism, då det är väldigt specifika fall som krävs för att en stark demokrat ska vara för lobbyism.

I Strömbäcks undersökning framkommer intressanta synpunkter som skulle kunna tolkas som en stark demokrats försvar till lobbyismen. Detta intressant nog, då ett mindre än väntat antal starka demokrater visat sig vara mot fenomenet. Intervjuobjekten premierar lobbyverksamhetens möjlighet att belysa en mångfald av perspektiv, samtidigt som det stimulerar ett ständigt pågående samtal på offentlig nivå (Strömbäck, 2011:20). Att detta argument inte lyfts oftare i de artiklar som analyserats är intressant. Artikelförfattarna skulle då kategoriserats under premissen "båda" och där argumentera för fin och ful lobbyism, där resultatet enbart kan redovisa en sådan företeelse (se tabell 1.1.5).

Hypotes 1 om den starke demokraten kan inte styrkas. Majoriteten av dem som klassificerats som starka demokrater är mot lobbyism. Hypotes 2 kan inte styrkas då de vanligaste argumenten från starka demokrater är motsättningen mellan särintressen och allmännyttan, samt en kombination av särintressen och allmännyttan och en syn på lobbyism som företräder skribentens åsikter som fin och annan lobbyism som ful. Reglering är det bara ett fåtal som nämner. Hypotes 3 kan styrkas eftersom en majoritet av argumenten kommer från synsättet att lobbyismen företräder särintressen och skadar det allmännas intresse.

3.5 Nätverksdemokrati

I intervjuer med både högt uppsatta tjänstemän och lobbyister så finns ett tydligt mönster, nästintill alla anser att påverkansarbete är viktigt, något som kan kopplas till O'Toole, som menar att ett brett nätverk är en förutsättning för ett framgångsrikt styre (Strömbäck, 2011:16)(O'Toole, 1997:46:47). Kunskapen om den politiska beslutsprocessen anses vara av stor vikt för att lyckas med påverkansarbete. Något som kan kopplas ihop med O'Tooles tredje och femte punkt där inkludering av samhället och dess organisationer hjälper demokratin att fatta rätt beslut (ibid). Detta kan förklara konsultbranschens och PR-byrås ökning inom lobbyverksamheten. De kan hjälpa näringslivet och andra organisationer med värdefull kunskap om systemet, och därmed generera bättre resultat (Strömbäck, 2011:17).

Dahl presenterar det demokratiska dilemmat som alltid uppkommer vid påverkansarbete och inkludering av nätverk vid beslutsfattande:

“Rätten för medborgarna att bilda organisationer och att med hjälp av dem driva politiska krav är å ena sidan okränkbar. Å andra sidan hittas principen om politisk jämlikhet om vissa grupper har lättare att mobilisera resurser och får bättre möjligheter att utöva inflytande än andra” (Dahl, 1982)(översättning Naurin 2001:44)

Detta dilemma passar egentligen in på alla de tre demokratiideal som presenterats i studien. De har alla en demokratisk utgångspunkt, och politisk jämlikhet premieras hos samtliga. Den snabba demokratins fokus på klasskampen gör dock att detta dilemma delvis försvinner i skuggan. Med detta dilemma i åtanke blir påståendet särintresse kontra allmänintresse intressant. Som kan utläsas i tabell 1.1.1 är även detta det mest hävdade påståendet. Något som stärker

övertygelsen att det är här det verkliga problemet med lobbyism ligger, oberoende av demokratiideal. Kopplingen till O'Toole blir även här tydlig, då de fem punkter han sätter upp, pekar på ett behov av nätverket och dess förmåner. Den pluralistiska demokratin förespråkas, men i hans texter återfinns samma dilemma (Frederickson et al, 2012:12). Detta trots att O'Toole inte uttalat skriver om lobbyism som en del i dessa nätverk.

Baserat på O'Toole definition är det intressant att undersöka om lobbyism, trots att O'Toole inte tar upp det själv, skulle passa in i nätverksdefinitionen. O'Toole menar att nätverk är strukturer av ömsesidigt beroende, som innehåller en mängd olika organisationer, där ingen är någons direkta undersåte i en hierarkisk ordning. Nätverken visar upp en form av stabilitet, men verkar utanför formella kontakter och sådant som rör den formella policyprocessen. Det som binder ihop nätverk kan vara allt från relationer inom organisationer till bytesrelationer och koalitioner med gemensamma intressen (O'Toole, 1997:45).

Självklart finns det en tydlig hierarkisk ordning mellan den lobbade och lobbaren, dock sker det genom informella kontakter och inte sällan utan tjänsteutbyte (Möller, 2009: 17-18). När en politiker är på lobbyistens spelplan behöver inte den hierarkiska ordningen anses lika total, lobbaren har kanske ett kunskapsövertag och information blir allt mer och mer viktigt, som även O'Toole framhåller nedan. Att lobbyism handlar om gemensamma intressen är uppenbart, speciellt när det handlar om remissinstanser eller samtal med näringsliv inför lagförslag på detta område. Kan dessa likheter då betyda att det är dags att omdefiniera lobbyorganisationer och hela påverkansbranschen som en del av de välkända nätverken och teorier kring detta (Frederickson et.al, 2012:57-60). O'Toole argumenterar tillsammans med Meier (2004) att kroppar i nätverket skulle ses som institutioner. Dock nämns aldrig här lobbyism som en del av nätverken. Det är dock studiens mening att den växande påverkansindustrin ger upphov till omdefiniering av vad lobbyismen verkligen har för roll i demokratin. Många vittnar om dess funktioner, och anser påverkansarbete som en naturlig följd av politiskt beslutsfattande (Strömbäck, 2011:17-20)(Möller, 2009:16-18).

4 Diskussion

Vid observation av det empiriska materialet märks en, som tidigare påpekats, tydlig majoritet av artiklar som argumenterar mot lobbying. Detta tyder på att debatten om detta ämne för det mesta förs på motståndarsidan. En intressant iakttagelse som säger något om opinionen mot den moderna demokratin, om man med den räknar in utbredningen av nätverkens betydelse som diskuteras tidigare i studien. Att närmare studera de nyanser som ges av motståndarsidan, och jämföra dessa med teorier kring nätverksdemokrati är ett intressant område för vidare forskning. Att många av artiklarna faller in på argumentet både för och emot lobbyism anser vi är ett tecken i tiden, och inte minst den fortsatta övergången i Sverige från korporativism till en beslutsprocess präglad av en mer pluralistisk påverkan. Utvecklingen i samhället tenderar att gå fortare än människors utveckling av hur samhället ser ut och vad det borde vara. Med detta i åtanke är det inte främmande att anta att trots korporativismens otidsenliga betydelse, då den tonats ut redan på 90-talet, finns fortfarande en idé om att det är så det fortfarande är eller borde vara (Möller, 2009:3-5) (Bäck et al, 2015:56-57).

En annan möjlig förklaring till det betydligt större antalet artiklar med premiss mot kan vara den allmänna opinionens misstro mot lobbyister i sig. Medier utgörs ändå av folket och ska i viss mån sägas företråda dessa, som ett av intervjuobjekten i Strömbäcks studie hävdar (2011:15). Därför anses det rimligt att en stark folkopinion mot något kommer speglas i dagstidningarna. En undersökning visar att en fjärdedel av befolkningen (2008) har "Mycket litet förtroende" för lobbyister (Larsson, 2009:156). "Mycket litet förtroende" sammanslaget med "Ganska litet förtroende" utgör över 40% av de tillfrågade (ibid).

Möllers rapport "Lobbyism i den svenska riksdagen", 2009, visar på ett liknande samband som denna uppsats. Alltså att stora delar av den offentliga debatten handlar om att reglera lobbyism, vilket också avspeglas i den svenska riksdagen som Möller undersökt. Där ett framträdande drag i de motioner som lagts fram är att reglera lobbyism så att den blir mer öppen. Motioner önskar även att lobbyisterna måste redovisa vem som träffat vem och vad som förespråkats (Möller, 2009, s. 3). Detta är intressant då lobbyismens framväxt har skett på korporativismens bekostnad och medfört ett friare påverkans klimat. Detta utan några regleringar, något som kommit att uppmärksammas i debatten. Regleringsförespråkarnas ståndpunkt i det insamlade materialet är ofta baserad på en syn på att politiker inte ska bli "köpta" av företag eller intresseorganisationer, något som politikerna också, uppenbarligen delar (ibid). Vilket tyder på att folkets företrädares åsikter återspeglar materialets samlade syn på lobbyism. Det är i princip inte någon som är odelat positivt inställd till lobbyism, utan argumenterar

för en reglering eller viss översikt av lobbying är prominent i både debatten som kartläggs i studien och i Möllers rapport (Möller, 2009).

Samtidigt är det intressant att se hur de olika förväntade åsikterna, baserat på demokratiidealen skiljer sig. De tunna demokraterna, som enligt teorin borde vara positivt inställda till lobbyism, är positivt inställda men med vissa reservationer. Detta kan bero på en allt för öppen tolkning, från vår sida, av demokratiidealen. Där den tunna demokratens tro på politikerns och tjänstemäns förmåga väger tyngre än synen på individens frihet och möjlighet att faktiskt påverka under mandatperioderna.

De snabba och starka demokraterna agerar mer i linje med vår teori, vilket kan förklaras med att de är snävare i synen på demokrati och folkets möjligheter och rättigheter i den. Där den tunna demokratin är snarlik liberalismen, där frihet och individuella möjligheter premieras, men en mindre stat också är en del i ekvationen och med en sådan idealtyp kan lobbyism ses som onödig.

Vidare forskning skulle kunna göras på området. Dels opinionsundersökningar för att ta den här uppsatsen ett steg längre. Genom att fånga debatten och åsikterna på den mest grundläggande nivån fångar man också folkopinionen bättre. Att utöka denna studie är också önskvärt. Materialet ger en översiktlig bild av debatten om lobbyism i Sverige. Inkludering av material från sociala medier och andra liknande plattformar hade bidragit till att stärka uppgifterna som insamlats. Då det idag kan antas vara vanligare att presentera åsikter på t.ex. Twitter än i en debattartikel i Aftonbladet. Det kan ge bättre spridning på resultaten och fångar den allmänna opinionen.

5 Referenser

- Bergström, Göran och Boreus, Kristina, 2012. "Argumentationsanalys" i Bergström, Göran - Boreus, Kristina "Textens mening och makt" Lund: Studentlitteratur. 3:e uppl.
- Bäck, Henry - Erlingsson, Gissur O - Larsson, Torbjörn, 2015. *Den svenska politiken; struktur, processer och resultat*. Stockholm: Liber 4:e uppl.
- Frederickson George H – Smith, Kevin B – Larimer, Christopher W – Licari, Michael J, 2015. *The Public Administration Theory Primer*. Boulder: Westview Press Inc. 2:a uppl.
- Johansson, Lars Göran. 2014 "Löfven bäddar för lobbyisterna" Aftonbladet, 17 november.
<http://web.retrieverinfo.com/services/archive/displayPDF?serviceId=2&documentId=05091020141117bbab6604c0cc38c837fab8c0349f6ac7>
(hämtdatum 2017-11-29)
- Larsson, Lars-Åke, 2009. "Stadig misstro mot lobbyismen". I Holmberg, Sören & Weibull, Lennart (red.), Svensk höst. Göteborg: SOM-institutet
- Marklund, Tomas, Persson, Hans-Erik, 2017. "Vikten av en levande rörelse" i Folkbladet 5 november.
<http://web.retrieverinfo.com/services/archive/displayDocument?documentId=050916201711058AE36DF04339477DBFB46AD50439794B&serviceId=2>
(hämtdatum 2017-11-29)
- Montin, Stig & Hedlund, Gun, 2009. "Governance som interaktiv samhällsstyrning –Gammalt eller nytt i forskning och politik?" i Montin, Stig & Hedlund, Gun (red) Governance på svenska. Stockholm: Santréus Förlag.
- Möller, Tommy 2009. *Lobbyism i den svenska riksdagen*. Stockholm: Precis.
- Nationalencyklopedin, 2017, sökord:idealtyp.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/idealtyp>
(hämtdatum:2017-11-30)
- Naurin, Daniel 2001 "Den demokratiska lobbyisten" Umeå: Borea.
- O'Toole, Laurence J, 1997. "Treating Networks Seriously - Practical and research based agendas public administration" i Public Administration Review, January/February, Vol. 57, s.45-52.
- Persson, Ingvar 2017 "Lobbypengar styr välfärdens framtid" i Aftonbladet 10 februari.
<http://web.retrieverinfo.com/services/archive/displayPDF?serviceId=2&documentId=05734920170210a83d2ee82b419501072bd323ef718d01>
(hämtdatum 2017-11-28)
- Premfors, Rune, 2002. *Den starka demokratin*. Stockholm: Bokförlaget Atlas
- Rittel, W.J. Horst - Webber M. Melvin, 1976 "Dilemmas in a general theory of planning" i Policy Sciences 4, s. 155-169.

- Rousseau, Jean-Jacques, 1762. *The Social Contract*, översättning 1968. London: Penguin Books.
- Strömbäck, Jesper, 2011. "*Lobbyismens problem och möjligheter. Perspektiv från dem som både lobbar och har blivit lobbade*". Stockholm: Precis.
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:430154/FULLTEXT01.pdf>
(hämtdatum 2017-11-27)

6 Bilagor

Appendix 1

Kategoriförklaring	
Argument	För eller Mot Eller både och argument (dvs för lobbyism, men på speciella premisser)
Premiss	Vilken demokratisyn ligger till grund för argumentet för eller mot?
Påstående	Har skribenten tagit ställning till lobbyism utifrån om den är fin eller ful? Hävdar Skribenten att lobbyism ställer allmänintresse mot egennyttan? Vill skribenten ha regleringar av något slag?
KODNINGAR:	
Demokratisyner(Premiss):	
Tunn Demokrati	1
Snabb Demokrati	2
Stark demokrati	3
Påstående	
Fin/Ful	4

Särintressen vs Allmännyttan	5
Regleringar	6

Fördelning mellan olika tidningar

Debattspektrum	Argument	Premiss	Påstående
GP Ledare	För	2	6
GP Kultur	För	2	6
Corren Debatt	För	1	6
Gunnar Hökmark	För	1	
DN Debatt	För	2	5
SvD Kultur	För	3	4
SvD Ledare	För	2	6
SvD Ledare	För	2	4
Dn Debatt	För	2	6
Dagens Samhälle Debatt	För	*	4,6
SvD Näringsliv Artikel	För	2	5
Helsingborgs Dagblad Opinion	För	1	4,5
GP Debatt	Mot	2	5
GP Debatt	Mot	2	5
GP Debatt	Mot	3	5
GP Debatt	Mot	3	5
Svensk Tidsskrift	Mot	2	5
Arbetet	Mot	3	6
GP Debatt	Mot	2	5

GP Debatt	Mot	3	
GP Debatt	Mot	2	6
GP Debatt	Mot	2	5
GP Kultur	Mot	2	5
GP Kultur	Mot	3	5
Aftonbladet Debatt	Mot	3	5
DN Debatt	Mot	2	5
Aftonbladet Ledare	Mot	2	5
Aftonbladet Debatt	Mot	3	5
Aftonbladet Ledare	Mot	2	5
Aftonbladet Kultur	Mot	3	4,5
Aftonbladet Ledare	Mot	2	4,5
Aftonbladet Artikel	Mot	3	
Aftonbladet Kultur	Mot	3	4,5
Aftonbladet Ledare	Mot	3	4,5
Aftonbladet Kultur	Mot	3	5
Aftonbladet Ledare	Mot	2	
Aftonbladet Debatt	Mot	3	5
Aftonbladet Debatt	Mot	3	4,5
Aftonbladet Ledare	Mot	3	4,5
Expressen Debatt	Mot	3	5,6
Expressen Debatt	Mot	3	4,5
Expressen Kultur	Mot	3	4,5
Sydsvenskan Kultur	Mot	1	5

SvD Näringsliv	Mot	3	5
Alliansfritt (Skiftet)	Mot	2	4,5
Norrtälje Tidning Ledare	Mot	1	4,5
Folkbladet Debatt	Mot	3	4,5
Hela Gotland Ledare	Mot	3	5
Dagens ETC Ledare	Mot	3	4
Tidningen Ångermanland Debatt	Mot	2	6
Aftonbladet Ledare	Mot	3	6
Nerikes Allehanda Debatt	Mot	2	5
Helsingborgs Dagblad Kultur	Mot	2	5
Västerbottenkuriren Debatt	Mot	2	5
Dagens Arena Ledare	Mot	3	5,6
Västerbottenkuriren Debatt	Mot	2	5,6
Motion (MP)	Båda	3	6
Sundsvalls Tidning Debatt	Båda	1	6
Expressen Artikel	Båda		4
Expressen Ledare	Båda	2	6
Epressen Debatt	Båda	1	5
Expressen Ledare	Båda	2	6
Expressen Ledare	Båda	2	6
Smålandsposten Ledare	Båda	1	
SKD Ledare	Båda	1	6
UNT Ledare	Båda	1	4

Folkbladet Ledare	Båda	3	4
Dagens Samhälle Debatt	Båda	2	4,6
Helsingborgs Dagblad	Båda	2	6
Sydsvenskan Debatt	Båda	2	6
Västerbottenkuriren	Båda	1	
DI Debatt	Båda	1	4

Analys: Kommentar av data

Datan är insamlad från både ledare och debattartiklar. Material som publicerat i tidningar från norr till söder. Tidningar med störst antal läsare, är också de tidningar som representeras med mest material, detta för att spegla påverkansgraden i samhället.

Appendix 2

Artikelförfattare, Tidning och sammanfattad åsikt

1. Lobbyism från näringslivet har givit NPM företrädesrätt i beslutsprocessen. Dåligt, tycker Jens Stilhof Sörensen i GP debatt. <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201710033227781&serviceId=2>
2. Lobbyism är inte en arena för kamp mellan jämbördiga krafter, utan en kamp mellan kapital. De rikaste konsultbolagen kommer alltid vinna. Debatt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05712520171020788160c7424e5e9bf1746c4bab881c2d&serviceId=2>
3. Lobbyism sätter kortsiktiga intressen framför allt och ekonomiska intressen sätts före allmännyttan, tycker Max Andersson (MP) Dåligt GP debatt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201612052911075&serviceId=2>
4. Politik utformas efter näringslivsintressen och ekonomi, Max Andersson (MP) GP Debatt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201611182892020&serviceId=2>
5. Recension av bok där förändringen av vilken Isags lobbyism som bedrivs nu för tiden problematiseras. Svensk tidskrift: (<http://www.svensktidskrift.se/den-stora-statens-aterkomst/>) (recension av bok)
6. Politiker som blir rådgivare, form av lobbyism, jobba med reglering av detta. Arbetet ledare: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=057156201701271def45fc6f62f8a3d103fbc1c07e7b5b&serviceId=2> (arbetet, ledare)
7. Lobbyism ger företag oproportionerligt stort inflytande och ger felaktiga beslut. Dåligt tycker MAX Anderson (MP) GP Debatt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201603122593831&serviceId=2>
8. Sammansmältning av politiker och lobby, ger ett post-demokratiskt samhälle. Lobbyism är dåligt. John Lapidus GP Debatt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201602112551027&serviceId=2>
9. Lobbyism behöver inte vara dåligt, insynsproblemet värre. Max Andersson et al (MP): <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201601122508482&serviceId=2>
10. Dieselskandalen har roten i lobbyism. Lobbyism är dåligt. Fahimeh Nordborg (V) GP Debatt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201511152434119&serviceId=2>

11. Lobbyismens påverkan på politiken behöver diskuteras, för den är dålig Gabriel Byström, Artikel/Recension av Suhonens bok: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201410181636881&serviceId=2>
12. Lobbyism ger Rasism och klassklyftor. Lars Henriksson GP kultur och Nöje: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201408091586816&serviceId=2>
14. Lobbyism hindrar folket att delta i demokratin. Lobbying är dåligt. DN Debatt. Daniel Suhonen (S): <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=050915201509190a416b4149a7200e35dc2e3f67b358de&serviceId=2>
13. Lobbyism gynnar särintressen. Börje Thoren Aftonbladet, åsikt: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=0573492017082110115be18d00778c280c01f24bde1db5&serviceId=2>
14. Lobbyism korrumpierar politiken, ekonomiska särintressen i fokus Ingvar Persson Aftonbladet Ledare: <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/Bpa77/hemliga-bidrag-ska-inte-styra-politiken>
15. Lobbyism behöver regler så den blir mer transparent, bidrar till korruption annars, Aftonbladet Debatt Robin Zachari och Anna Zachari (Skiftet): <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05734920170715de117cf9ebc957acdd6b1852147c67d8&serviceId=2>
16. Lobbyism hindrar befolkningen att delta i demokratin/hindrar deltagandet Ingvar Persson Aftonbladet Ledare: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05734920170210a83d2ee82b419501072bd323ef718d01&serviceId=2>
17. Lobbyism är negativt, näringslivets lobby har kostat Svensk medelklass miljarder Aftonbladet Kultur: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05734920170127df81832ff759afe37b4112e93db02e82&serviceId=2>
18. Lobbyism påverkar debatten negativt. Icke-demokratiskt. Ger näringslivet ohälsosamt mycket inflytande och gränsar till korruption. Anders Lindberg Aftonbladet Ledare: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05734920160517523c9593cc6f3a15fedd919c1134a07b&serviceId=2>
19. Lobbyism påverkar debatten negativt och låter inte fakta vara det som styrs, hävdar Ulrika Lidbo, Artikel Aftonbladet: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=057349201603286eb72ea4deeb1baeb19b3a5315a11c60&serviceId=2>
20. Lobbyism är dåligt, påverkar arbetare negativt när näringslivet lobbyar för lägre löner för invandrare. Eliten bestämmer villkoren för arbetarna Lars Henriksson Metallarbetare Aftonbladet Kultur: <http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/displayPDF?documentId=057349201603286eb72ea4deeb1baeb19b3a5315a11c60&serviceId=2>

21. Välfärdsföretagen försöker kontrollera och styra debatten genom en åsiktspolis. Lobbyism inskränker demokratin. Ingvar Persson Aftonbladet Ledare: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=057349201503133242be35a77032ef3d2b597ae29efd79&serviceId=2>
22. Lobbyism påverkar mediaklimatet i en åsiktspåverkad riktning och förstör möjligheterna till att objektivt nå ut med information i samhället, Martin Aagård, Aftonbladet Kultur <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=0573492014083140d34f2fbe0c8abdf68f6b337c1d1b3c&serviceId=2>
23. Lobbyism förvränger politiska beslut i en icke-demokratisk och ogynnsam anda, Aftonbladet Ledare <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=057349201407152577e1dbae70fe8f4e42bc2b5f4fc5cb&serviceId=2>
24. Lobbyism snedvrider samhällsdebatten och gör så att osannaningar härskar, Mikael Andersson (C) Cannabisdebatt, Aftonbladet Debatt, <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=0573492014062063c73d25de765024e66458e9a511f00f&serviceId=2>
25. Lobbyism har påverkat så att omfördelning från fattiga till rika områden har skett, vårdföretag. Kent Werne, Mikael Färnbo Aftonbladet Debatt Replik <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=0573492014032005e45f20050a937c63506674b7102404&serviceId=2>
26. Bankernas lobbyism påverkar privatekonomin negativt för människor, då de endast vill tjäna pengar, Aftonbladet Ledare, <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05734920140221dfdec1adf5ce576f25984e4fdee37e27&serviceId=2>
27. Politiker som går mellan partier och pr-byråer(Lobbyorganisationer) skapar ett farligt och odemokratiskt klimat, Daniel Suhonen Expressen Kultur: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05091020160705d33303bd070077a74ee7d21a6c1fc019&serviceId=2>
28. Lobbyism ger förtegen makt och "fetare" bankkonton Expressen Debatt, Jenny Wenhammar Femen <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05091020140709764c8d0add4bed0084953a5385bf4b1a&serviceId=2>
29. Lobbyism möjliggör för konträra forskare att sprida falska budskap och påverkar allmänhetens uppfattning om den negativt Patrik Lindenfors Docent, Sydsvenskan Kultur <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=050859201611058d84a1a61f5fe2435805476ecfab0b34&serviceId=2>
30. Systembolagets monopol och dess lobbyism påverkar den allmänna uppfattningen om vin och förhindrar rätten att välja, Sydsvenskan Kultur&Nöje Mattias Kroon <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05085920150102ed2f5a873878864013dd3eb8dd75c2ba&serviceId=2>
31. Farligt när tillsynsmyndigheten går storbolagens ärenden: <http://web.retriever->

info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05080320120717891115&serviceId=2

32. Den utomparlamentariska högern äger lobbyismen:

<https://alliansfritt.nu/nyheter/gambling-och-moderater-en-grundkurs-i-lobbyism> (åsikt)

33. Lobbying hör inte till kommuners grundverksamhet: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=057753201612296adb8e07c4657688cf166a29a63d8308&serviceId=2> (ledare)

34. Lobbyismen måste bekämpas med hjälp av en folkrörelsedemokrati, lobbyism företräder särintressen. Folkbladet, ledare:

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050916201711058AE36DF04339477DBFB46AD50439794B&serviceId=2>

35. Särintresset är dåligt för den stora massan. Debatt:

<http://www.helagotland.se/opinioninsandare/forslag-som-luktar-lobbyism-12742432.aspx>

36. I den privatiserade vårdsektorn har lobbyföretagen fått mer resurser, det finns inte längre någon naturlig motpart, vilket ger en snedvriden påverkanspolitik. odemokratiskt

Dagens etc, ledare:

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=0571262017030310ec69509754c222549f10cb623280fc&serviceId=2>

36a. Lobbyister gör att politiker företräder särintressen före folket. (del av åsikt från

för:

37. Register över vilka som jobbar på vilka. ineffektivt att inte ha lobbyism, dåligt ur ett demokratiperspektiv GP Ledare:

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201605212685679&serviceId=2>

38. Lobbyism är okej, så länge lobbyisterna kategoriseras och information om vem de företräder är korrekt. ex. politiker bör inte benämnas som politiker utan presenteras som lobbyister GP Kultur Debatt Lars Henriksson: <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050802201603222607406&serviceId=2> (debatt)

39. Lobbyism är inte ett problem, det är viktigt för demokratin att få in alla synpunkter som går. Ansvaret ligger på lagstiftaren, Henrik Hall, Corren debatt:

<http://www.corren.se/asikter/ledare/henrik-hall-lobba-pa-armlangds-avstand-om4296461.aspx>

40. Gunnar Hökmark: Det viktigaste är att du som medborgare röstar fram en parlamentariker som vet vad den vill, och därmed inte påverkas starkt av andras (lobbys) åsikter. Svar på debattartikel:

<https://www.youtube.com/watch?v=IqrxD8385BY>

41. Lobbyister företräder och representerar allmänheten DN Debatt Håkan Tenelius:

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05091520170918832d3e3a2741eb2e25fa027d88492f66&serviceId=2>

42. Lobbying är en viktig del av demokratin, medborgarinflytandet stärks på detta sätt. Ändå alltid statsrådet som har det yttersta ansvaret. Svaga statsråd är problemet, inte lobbyismen i sig.

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05080320150422fa90c1bdbf81ca6a362a87bc1d2fa076&serviceId=2> (recension av bok)

43. Lobbyism är viktigt för demokratin, att ta bort den skulle skada mer än vad dess problem är. Se istället till att en vettig reglering sker:

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050803201305204085aecbfa04ce8cf1fea3d791701841&serviceId=2> (ledare, debatt)

44. Överdrivet dystert bild av den typiske lobbyisten. En lobbyist är expert på att veta precis när och hur de ska påverka en politiker. Nidbilden stämmer inte:

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050803201305046b61b46fd3ce981e6c16d8f7e0a6ba96&serviceId=2>

Både och argument

45. Lobbyism behöver inte vara uttalat negativt. Men politiker som både är politiker och lobbyister är dåligt. Amandda Solnocki DN Ledare <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=050915201707158ade212743cded88e643ddddec8d5410&serviceId=2>

46. Lobbyismen kräver mer transparens. Motion MP http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/oka-transparensen-vad-galler-lobbyism-i-riksdagen_H5022114/html

47. Lobbyregister fel, uppförandekod, BRA! <http://www.st.nu/opinion/debatt/sa-kan-politiker-fran-vasternorrland-demokratisera-lobbyismen-1>

48. Lobbyism har fått sverigedemokraterna att svänga i jaktpolitiken och vårdpolitiken Expressen Artikel (Granskande) <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=050910201605167ae94828367de32f44c614c40b007707&serviceId=2>

49. Bristen på öppenhet är det skadliga, inte lobbyismen i sig, Eric Erfors Expressen Ledare <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05091020150521fcb0dd936d5d5d81c033e75335f850ad&serviceId=2>

50. Politiken som förs av socialdemokraterna tvingar fram lobbyism för att få befolkningens röster hörda, Lars Göran Johansson Vice VD Svenskt Näringsliv <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05091020141117bbab6604c0cc38c837fab8c0349f6ac7&serviceId=2>

51. Lobbying är en grundläggande demokratisk rättighet, men hemlighetsmakeriet och informella möten är skadligt, Eric Erfors Expressen Ledare <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05091020130702035225256e5a2842152cf725fa4ec90a&serviceId=2>

52. Lobbying är något vackert men måste vara mer öppet, Expressen Ledare
<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=050910201207068575153&serviceId=2>
53. Den goda lobbyismen, attack från politiker mot lobbyorganisationer, men tar snällt emot bidrag och tankar från intresseorganisationer. (smålandsposten, ledare)
<http://www.smp.se/ledare/oppen-lobby-starker-demokratin/>
55. Lobbyism är inte problemet, bristen på öppenhet är det verkliga problemet, som ligger till rot för folks smala acceptans för lobbyism. (Skånska Dagbladet, debatt)
<http://www.skd.se/2013/04/29/lobba-for-oppenhet/> (17-11-29)
56. Lobbyism är rätt och rimligt, men farligt när den används på ett part utan övertygelse i vissa frågor. (UNT, huvudledare)
<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05730920150915b9be4a7de302474d8a53a70881a02f57&serviceId=2>
57. Lurendrejare som lobbyister kommer aldrig kunna påverka, därför är denna sorts lobbyism både ointressant och ful. (Folkbladet Ledare) <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05091620130502e0b6ffabbee0fbd97183eb291049949d&serviceId=2>
58. Öppenhet är viktigt, om det är öppet är det okej! (Dagens samhälle, debatt) 17-11-29
<https://www.dagenssamhalle.se/debatt/lo-och-s-har-inget-att-skaemmas-foer-13510>
59. Lo har gått för långt (Dagens samhälle, debatt) 17-11-29 Så här hårt innäslat får inte lobbyister vara.
<https://www.dagenssamhalle.se/kronika/naer-skickar-ni-ut-lo-fran-rosenbad-13421>
60. Lobbyister påverkar för mycket. (Tidningen Ångermanland, debatt) 17-11-29
<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05737620150701d52c69eda9193a72f521d551b57629a4&serviceId=2>
61. När politiker går till lobbyism finns möjlig chans för laglig korrupktion (aftonbladet ledare) 17-11-29
<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=057349201305052c85c9a096cf3c85b9726250e59371bc&serviceId=2>
62. Pengar styr politiken, de resurstarkas röst hörs mest (Nerikes allehanda, debatt) 17-11-29
<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=050804201307115b2535e35ef7678dcb426353de550fed&serviceId=2>
63. Lobbyism är viktigt för demokratin, ett transparensregister är dock önskvärt. (SvD Näringsliv, artikel) 17-11-29
<https://www.svd.se/han-vill-ha-mer-lobbyism-i-politiken>
64. Lobbyism behöver vara mer öppen, öppnar för icke-demokratiska samtal. Helsingborgs Dagblad Kultur Kent Werne 17-11-29 skriven 2016-07-03
<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=0508052016070358b782b7359bde23b2286226684b4aff&serviceId=2>

65. Lobbyism är inte dåligt, behöver bara föras av politiker istället för andra. Bättre att ha påtryckningar från regionala politiker med kontakter i riksdagen. Sven Åke Olofsson Helsingborgs Dagblad Opinion 2016-06-05 <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05080520160605fd9b437dc746b2463fde13d87d5ae5ba&serviceId=2>
66. Lobbyismen behöver komma ut i ljuset. Problemet med lobbyism är att den inte är öppen. Vanligt folk har inget att säga till om. Lotta Hördin Helsingborgs dagblad. 2014-07-06 <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05080520140706cb06d04834373fd531eb2b42f8ae4f1d&serviceId=2>
67. Västerbottenkuriren Debatt Lobbyism tar makten från folket och ger ett mer centraliserat beslutssystem där pengar styr. Olov Wikström 2016-07-21 <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=050815201607211001128002&serviceId=2>
68. Lobbyismen måste regleras! det är en grumlig verksamhet som i sin farligaste form är ett hot mot demokratin. Viktigt med insyn i beslutsprocesser. (Dagens arena, ledare) 17-11-29 <http://www.dagensarena.se/opinion/makt-till-hogstbjudande/>
69. Västerbottenkuriren Debatt Lobbyism förstör för vanliga människor att delta i processer. Pengar styr. mer dialog mindre lobbyism Thomas Wennström 2015-03-21 <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05081520150312134220&serviceId=2>
70. Politiker som blir lobbyister är ett problematiskt samband. Orimligt att de ska kunna "hoppa mellan hattar". (Sydsvenskan, debatt) 17-11-29 <https://www.sydsvenskan.se/2013-02-02/inga-lagar-styr>
71. Lobbyism i sig är inte problemet, svaga företrädare är det. Som inte kan ta beslut baserat på kunskap etc. 2013-04-30
72. Lobbyism är inte dålig per se, det är avsändaren som är problemet tillsammans med svaga politiker Per Holmberg DI Debatt 2016-01-20 <http://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=05085620160120fee75bd0a3786dbb36a1c5600aae40c2&serviceId=2>

Appendix 3

sammanställningar, statistiskt.

Radetiketter	Summa av Procent	Summa av Antal
Båda 1,4	3,17%	2
Båda 1,5	1,59%	1
Båda 1,6	3,17%	2
Båda 2,6	7,94%	5
Båda 3,4	1,59%	1
Båda 3,6	1,59%	1
Båda2,(4,6)	1,59%	1
För 3,4	1,59%	1
För, 1, 6	1,59%	1
För,1,(4,5)	1,59%	1
För2,5	3,17%	2
För2,6	6,35%	4
Mot 2,(4,5)	3,17%	2
Mot 2,(5,6)	1,59%	1
Mot 2,4	0,00%	0
Mot 2,5	19,05%	12
Mot 2,6	3,17%	2
Mot 3,(4,5)	12,70%	8
Mot 3,4	1,59%	1
Mot 3,5	14,29%	9
Mot 3,6	3,17%	2

Mot 5,6	3,17%	2
Mot,1,(4,5)	1,59%	1
Mot,1,5	1,59%	1
Totalsumma	100%	63